“Nove stope PDV-a iznose pet, osam i 23 posto, a do sada su iznosile tri, sedam i 22 posto.”

Turobna su vremena. Proračuni redovito idu na “preispitivanje” što nazivamo rebalansom. Rebalans znači da je ocjena i procjena onog što očekuje odnosnu zemlju u samo godinu dana značajno nepouzdana. Neizvjesnosti koje su u kriznim vremenima daleko „nepodnošljivije“ stvara, dodatno, osjećaj bespomoćnosti. Kada je riječ o malim, zatvorenim, tranzicijskim i, jasno, nerazvijenim zemljama tada je taj osjećaj dramatičan do te mjere da se građani „pokoravaju sudbini“ koja ih je snašla. Političari pri tome zaboravljaju da su tek prije desetak ili dvadesetak mjeseci pričali priče kako će biti bolje (uvijek je budućnost svijetla!) i kako su na gospodarskom nebu tek neki mali sitni neverini a ne kako to ističu katastrofičari, ali ne i oporba, vremenska nepogoda sa dramatičnim učincima i, shodno tome, posljedicama.

Porezna reforma tipa make up je iza nas. Ona nije riješila gospodarske probleme jer joj to nije bila ambicija. Rebalasn koji slijedi morat će smanjiti rashodnu stranu proračuna, pri čemu je jasno da se prihodna strana proračuna neće ostvariti ni približno kako je to planirano.

Krenimo od „lakšeg“ pitanja. Punjenje proračuna je očekivano primjeni li se moja podjela poreza po kriteriju vremena, s jedne strane, i, s druge strane, obračuna li se „porezna Ovisnost“ poreznog sustava o deficitu platne, posebno, trgovačke, bilance. To sam u svojim radovima i javnim prezentacijama dokazao i smatram da je taj dio pitanja riješen. Upravo dvostruki deficit, platnobilančni i proračunski, stvaraju ovako goleme probleme ministrima financija koji nikako da identificiraju i obaračunaju spomenutu međuovisnost dvaju deficita. Upravo zato Poljska povećava svoj PDV kako bi namaknula porezne gubitke koji su posljedica smanjenja gospodarske aktivnosti i/ili deficita na tekućem računu platne bilance. Inače, moguće je postaviti opću ocijenu da zemlje u zavisnosti od globalne konkurentnosti prisiljene su da se oslanjaju na neizrvne poreze to više što je konkurentnost manja. To sam pokazao u mojoj „Poreznoj reformi i hrvatskoj krizi“. Kratko rečeno u mjeri u kojoj neće biti moguće smanjiti rashodnu stranu proračuna, pri određenom deficitu proračuna, morat će se povećati PDV, trošarine. Pri tome je važno reći, Poljski poučak“ da povećanje porezne presije povećava nepravednost poreznog sustava i to svijesno. Naime, kao što je opće poznato, niže porezne stope uvijek se primjenjuju na nužna dobra kako bi se smanjila regresivnost poreznog sustava, odnosno, što je isto, kako bi se povećala pravednost poreznog sustava u tradicionalnom poimanju pojma pravednosti.

Na rashodnoj strani Hrvatskoj predstoje dramatični dani. Naime, tek neke promjene u oerganizaciji države, slučaj Lipik – Đakovo, jasno pokazuju svu nesnošljivost vlasti i opozicije. Moram biti iskren da mi tako drakonske razlike nisu jasne jer nam ozbiljna kirurgija tek predstoji

i ako bi se nastavilo sa dramatizacijom kao što je to u navedenom slučaju gotovo da nije moguće zamisliti što nas tek očekuje. Rješenje koje bi zaštitilo hrvatske, a ne pojedinačne, interese mora biti interes sviju bez obzira tko je na vlasti. U prvom koraku, promjene valja usmjeriti u pravcu lineranog smanjenja rashodne strane proračuna, izuzev znanosti i obrazovanja, i, u drugom koraku, u pravcu selektivnog smanjenja pojedinih prava na način da ih se poveže sa učincima na prihodnoj strani proračuna temeljem porezne reforme. U svakom slučaju potrebno je jasno reći da zemlja kao što je to Hrvatska može vrlo malo u keynesijanskom smislu i da je promjene potrebno činiti sukladno *ekonomiji ponude* što cijelu operaciju reforme dodatno usložnjava.

Izneseno je, vjerojatno, tek priča jednog katastrofičara. Ovaj zaključak temeljim na činjenici da se o redefiniranju odnosa centralne i lokalnih vlasti ne čini ništa, kao što se napušta svaka pomisao da će se smanjiti broj općina, županija, dakle reorganizacija organizacija države. Niti nakon izbora ukoliko oporba dođe na vlast nije realno očekivati da će se reorganizirati vlast. I oni će kao i današnja pozicija tražiti rješenja u području postojećeg a nikako novog.

Svijet koji smo stvorili danas kao rezultat našeg dosadašnjeg načina razmišljanja ima

probleme koji ne mogu biti riješeni na način na koji smo razmišljali dok smo ih stvarali.

Albert Einstein